

IZPREMEMBE V NAČINU DAJANJA REGRESA KMETIJSTVU

V sestavu raznih oblik pomoči in spodbujanja kmetijske proizvodnje ter investicij v kmetijstvo sploh pripada pomembno mesto tudi tako imenovanemu regresu za kmetijsko opremo in proizvodna sredstva. Da bi ustvarila čim bolj ugodne pogoje za uporablanje sodobnih agrotehničnih ukrepov, je družbena skupnost začela od l. 1952 odobravala regres, to je, dajala je kmetijskim proizvajalnim organizacijam povračilo pri nakupu kmetijskih strojev, umetnih gnojil, sredstev za varstvo rastlin, goriva in maziva, uvozu plemenske živine, ribiških in čebelarških sredstev itd., da bi bilo mogoče ta sredstva nakupovati po dostopnih cenah, ki ustrezajo cenam kmetijskih proizvodov.

Višina regresa se je spreminjala v skladu s potrebo po intenzivnejšem pospeševanju posameznih kmetijskih vej kakor tudi s potrebo po čedalje večji uporabi agrotehničnih ukrepov, odvisna pa je bila tudi od razmerja med cenami kmetijskih in industrijskih proizvodov. Kolikor so cene kmetijskih pridelkov naraščale, industrijskih pa se zniževale, ali pa so ostale na enaki ravni, se je zniževala tudi višina regresa. Kako se je to delalo v razdobju l. 1954—1957, najbolje razvidimo iz naslednjega orientacijskega pregleda odstotkov regresa za posamezne izdelke od prodajne cene proizvajalca:

medtem ko je pri gorivu in mazivu to znižanje neznatno in bo verjetno vplivalo na majhno podražitev teh proizvodov. Ni pa nujno, da bi se dejansko zvišanje cen gibalo na goravi ravni, ker so še vedno rezerve za znižanje cen pri proizvajalcih in v prometu!

Kdo ima pravico do regresa

Po novem odloku ostane število tistih, ki bodo lahko izkoristili regres večinoma enako: kmetijska posestva, kmetijske zadruge, ekonomije, delovne zadruge, specializirane zadruge, poslovne zveze, razne kmetijske ustanove in proizvajalne kmetijske in ribiške organizacije sploh. V bodoče ne bodo imela pravice do regresa industrijska in trgovinska podjetja, zato ker ni potrebno, da bi se ukvarjala z opravljanjem uslug z dajanjem kmetijskih strojev posameznim proizvajalcem, medtem ko bodo imeli posamezni proizvajalci še naprej pravico do regresa za nakup rezervnih delov. Po drugi strani je z novim odlokom regres razširjen tudi na ustanove in na organizacije, ki varujejo zemljišča pred hudourniki in erozijo, nadalje na kmetijske fakultete, tečajne centre in šole za usposabljanje kadrov v kmetijstvu.

Prehod k taki politiki in načinu dajanja regresa v kmetijstvu je bil gospodarsko nujen in upravičen. Naše kmetijstvo se je od uvedbe regresa l. 1952 znatno razvilo in napredovalo. Razen tega se je okrepila materialna podlaga proizvajalnih organizacij — kmetijskih posestev, zadrug in drugih. Zadruge so na primer z odkupovanjem in prometom s kmetijskimi pridelki realizirale taka materialna sredstva, da kot druge proizvajalne organizacije nimajo več potrebe po regresu pri taki opremi, kakršne so vprežne in ročne naprave in druga bolj drobna orodja — ki jih lahko nakupujejo tudi same brez kakršne koli pomoči, iz lastnih sredstev. Zato je z novim odlokom tudi položeno težišče na dajanje regresa predvsem za velike kmetijske stroje (traktorje, kombajne in druge), ki bistveno vplivajo na napredek proizvodnje in ki bi jih organizacije brez pomoči skupnosti še vedno ne mogle nakupovati z lastnimi sredstvi.

Z znižanjem regresa bomo dosegli znaten materialni učinek s prihrankom približno 9 milijard din. Ta sredstva bo lahko skupnost koristno uporabila za finansiranje drugih potreb. Prav tako bo znižanje regresa pozitivno vplivalo na kmetijske organizacije, da bodo bolj smotrno nakupovale in varovale kmetijsko opremo, kakor tudi na bolj gospodarno in smotrno poslovanje tovarn, ki izdelujejo to opremo.

S. S.

leto	traktorji	veliki in srednji stroji	vprežni in hišni stroji	umetna gnojila	sredstva za varstvo rastlin	goriva in maziva	izdelki za ribarstvo
1954	60	50	45	65	68	55	60
1955	60	47	40	65	65	55	60
1956	41	45	40	50	58	46	60
1957	39	45	56	41	58	46	60

Kakor je razvidno, je bil regres največji za velike kmetijske stroje, umetna gnojila in sredstva za varstvo rastlin. Po drugi strani opazimo, da so se začeli regresi tako za ta kakor za druga sredstva od l. 1956 naprej zmanjševati. To zato, ker smo dosegli znaten uspeh v uvajanju in uporabljanju regresiranih sredstev v kmetijstvu, a tudi zato, ker cene kmetijskih pridelkov stalno naraščajo ter lahko proizvajalci odvedejo več sredstev za reprodukcijo. Tako so od l. 1952 do 1957 narasle cene kmetijskih pridelkov za 56 odstotkov, regres pa so se znižali pri traktorjih za 40 odstotkov, vprežnih in ročnih strojih za 10 odstotkov, umetnih gnojil 14 odstotkov, gorivu in mazivu 15 odstotkov, medtem ko je bil regres pri velikih in srednjih kmetijskih strojih povišan za 7 odstotkov. Ti podatki opozarjajo na dejstvo, da regresi niso bili zniževani v skladu s povišanjem cen kmetijskih pridelkov in da je skupnost tako trošila zelo velika sredstva, ki bi jih lahko prihranila.

Za katere proizvode se bo priznaval regres

Zniževanje regresa v zadnjih treh letih ni neugodno vplivalo na proizvodnjo, niti ni bilo ovira za nakup opreme in drugih sredstev. Statistični podatki nasprotno kažejo, da je bilo v tem času nakupljenih več strojev in druge opreme, kakor je bilo s planom določeno. Tako je plan računal, da bo v l. 1957 nakupljenih strojev in naprav, umetnih gnojil, goriva in maziva, živine in poljedelskih edstev za 19.500 milijonov din, kupljeno pa jih je bilo za 22.900 milijonov din. To dejstvo kaže, da se je kmetijstvo že orientiralo k čim večji uporabi agrotehnične kakor tudi, da je sposobno, da si jo čedalje bolj zagotovi samo iz lastnih sredstev.

Upoštevaj č to, prav tako pa tudi, da se položaj kmetijskih organizacij in proizvajalcev čedalje bolj izboljšuje, nadalje upoštevajoč znatno povišanje kmetijske proizvodnje v lanskem letu v primerjavi s prejšnjimi leti je zvezni izvršni svet na svoji zadnji seji z dne 14. januarja letos sprejel odlok o dajanju povračila pri nakupu opreme in rezervnih delov za potrebe kmetijstva. Po tem odloku je za l. 1958 določen nov način dajanja regresa v kmetijstvu tako, da se bo v prihodnje odobral regres samo za tisto kmetijsko opremo, ki je bistvene važnosti za pospeševanje proizvodnje; za traktorje s priključnimi stroji, kombajne, velike mlatilnice, motorne prikolice, prašilnice za varstvo rastlin, bagerje, elevatorje itd., medtem ko so ukinjeni regresi za nekatere vrste vprežne in ročne opreme, stroje za sušenje sadja in vrtnin, naprave za pridelovanje oljk, naprave za mehanizacijo hlevov in kurnikov, zatem vinogradniške in kletarske naprave, za nekatere priključne stroje za vinogradništvo itd. Po drugi strani je bil zmanjšan regres za umetna gnojila, sredstva za varstvo rastlin, gorivo in mazivo kakor tudi za poljedelsko opremo.

S temi spremembami se zmanjša povprečni odstotek regresa od prodajne cene proizvajalca pri opremi od 40 na 30 odstotkov. To bo vplivalo na zvišanje cen teh sredstev z regresom v povprečju za 17 odstotkov. Pri umetnih gnojilih je bil regres zmanjšan od 41 na 31 odstotkov, kar pomeni, da se bo raven cen teh proizvodov skupaj z regresom povečala za približno 17 odstotkov. Regres za sredstva za varstvo rastlin in industrijskih proizvodov za potrebe ribištva je bil znižan za 25 odstotkov,